

เรื่อง รัชกาลที่ 5 เสด็จ เมืองตาก วาหะท้องถิ่นกับการผลิตซ้ำ

รายละเอียด

เมื่อราวอาทิตย์ที่ผ่านมาได้มีโอกาสสนทนากับอาจารย์ท่านหนึ่งที่เคารพและเป็นต้นแบบในการทำงานด้านประวัติศาสตร์ท้องถิ่นของตากมาแต่สมัยมัธยม การผลิตซ้ำเรื่องเล่าในท้องถิ่นถึงการเสด็จมายังเมืองตากนั้นถูกผลิตในลักษณะตำนานที่มาจากชื่อหมู่บ้านบ้าง ผ่านประวัติครอบครัวบุคคลสำคัญในท้องถิ่นบ้าง อาจจะเป็นความคาดเคลื่อนที่เล่าสืบกันมาในอดีต การสืบค้นตลอดกว่าสิบปีที่ผ่านมา พบข้อสรุป ดังนี้ (ตอนนี้ยังไม่มีหลักฐานใหม่ในการค้นพบ) ดังนี้

1. เมืองตากแม้จะเป็นเมืองสำคัญในฐานะเมืองกึ่งกลางเส้นทางลำน้ำปิงและเมืองชายแดนพม่าก็ตาม แต่จากเอกสารในหอจดหมายเหตุท่านไม่เคยเสด็จมาเมืองตาก คงจะมีเพียงมงกุฎราชกุมารซึ่งต่อมาคือรัชกาลที่ 6 เท่านั้น การเสด็จในครั้งนั้นท่านเสด็จมาถึงเพียงปากน้ำโพเพื่อทรงเปิดทางรถไฟสายเหนือ ในคราวนั้น มงกุฎราชกุมารเสด็จพร้อมพระบรมวงศานุวงศ์เสด็จไปทำความคุ้นเคยกับเจ้านายหัวเมืองล้านนา ขากลับเสด็จลงมาตามลำน้ำปิงและเสด็จขึ้นเมืองตาก ในสมัยนั้นการสื่อสารคงยังไม่ทันสมัย ความแพร่ภาพเจ้านายต่อสาธารณะชนจึงน้อย และการเสด็จในครั้งนั้นเป็นการเสด็จแทนพระองค์ ชาวบ้านจึงอนุมานไปว่าเจ้านายที่เสด็จ คือสมเด็จพระพุทธเจ้าหลวงก็เป็นไปได้ ในปัจจุบันพบหลักฐานชั้นต้นการตั้งชื่อนามวัด สิตลาราม เป็นลายพระหัตถ์สมเด็จพระมงกุฎราชกุมาร (รัชกาลที่หก ต่อมา) ให้ปรากฏเป็นหลักฐานในท้องถิ่น(วัดจากภาพประกอบด้านบน)

2. ในสมัยรัชกาลที่ 5 มีเจ้านายที่เสด็จเมืองตาก นอกจากสมเด็จพระมหาธีรราชเจ้า เช่น พระราชชายาเจ้าดารารัศมี สมเด็จพระมหารัชมังคลาจารย์ เจ้าเมืองตาก สมเด็จพระนครินทร์ เป็นต้น

3. การสืบค้นในครั้งนี้อาศัยการหาข้อมูลหลัก คือ หนังสือลิลิตมณฑลพายัพที่พระราชนิพนธ์โดยรัชกาลที่ 6 เองข้อมูลจึงไม่น่าพลาด เอกสารจากหอจดหมายเหตุหลายฉบับ และเอกสารในท้องถิ่นจากบุคคลชั้นแนวทางการสังคมในเมืองตากในยุคนั้น ข้อมูลจึงผ่านการกลั่นกรองจากเอกสารหลายส่วนด้วยกัน

4. รัชกาลที่ 5 เสด็จหัวเมืองเหนือถึงเพียง บ้านนครชุม คลองสวนหมาก กำแพงเพชรเท่านั้น ในการเสด็จประพาสต้น ทรงราชหัตถเลขากล่าวถึงเจ้าเมืองตากว่าน่าเรือที่มีประทุนไปรับเสด็จจากปากน้ำโพ ลงขึ้นมาตามลำน้ำปิงถึงบ้านนครชุม โดยเจ้าเมืองตากเป็นผู้ขึ้นมาเฝ้ารัชกาลที่ 5 ที่คลองสวนหมาก รัชกาลที่ห้าจึงมิได้เสด็จมาถึงเมืองตากอย่างเรื่องเล่าในท้องถิ่นเขาเล่าไว้แต่ประการใด

(ที่มา : นครินทร์ น้ำใจดี. วิทยานิพนธ์การจัดการแหล่งเรียนรู้ตรอกบ้านจีน. ตาก: คณะโบราณคดี มหาวิทยาลัยศิลปากร)

คำสำคัญ : เมืองตาก

ที่มา : <https://www.facebook.com/laoruengmuengtak/photos/1072391849517688>

รวบรวมและจัดทำข้อมูล : กาญจนา จันทร์สิงห์

วันที่ : 2022-02-04

https://arit.kpru.ac.th/ap2/local/?nu=pages&page_id=2073&code_db=610001&code_type=TK001

The Office Of Academic Resource Information And Technology